

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 8Co/522/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4213206985
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 01. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Vladimír Novotný
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2017:4213206985.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Vladimíra Novotného a sudcov senátu JUDr. Adriany Kálmánovej, PhD. a JUDr. Dany Kálnayovej, v právnej veci žalobcu: CD Consulting s.r.o., Politických vězňů 1272/21, Nové Město, 110 00 Praha 1, Česká republika, IČO: 26 429 705, zast.: Fridrich Paľko, s.r.o., Grösslingova 4, Bratislava, IČO: 36 864 421, zastúpená konateľom a advokátom doc. JUDr. Branislavom Fridrichom, PhD., proti žalovanému: J. X., nar. XX. XX. XXXX, F. na B. XXX, občan SR, o zaplatenie 410,- eur istiny s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Komárno č. k. 10C/404/2013-99 zo dňa 4. mája 2016 - okrem výroku o zastavení konania v časti, takto jednohlasne

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti výroku a výroku o trovách strán sporu **p o t v r d z u j e**.

Žalovanému **n e p r i z n á v a** nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobca sa žalobou došlou súdu 28. 03. 2013 podanej na predpísanom vzorovom tlačive A podľa článku 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej len „NEPR“), sa domáhal zaviazania žalovaného na zaplatenie zmenkovej sumy 410,- eur, zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne zo sumy 410,- eur od 11. 01. 2010 do zaplatenia, ďalej úroku vo výške 6 % zo zmenkovej sumy 410,- eur od 29. 03. 2010 do zaplatenia, taktiež zmenkovej odmeny vo výške 1/3 % zmenkovej sumy, t. j. 1,37 eura a trov konania, ktoré pozostávajú zo súdneho poplatku 24,50 eura a z trov právneho zastúpenia 77,54 eura.

2. Žalobu odôvodnil tým, že ako indosatár je nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavil žalovaný dňa 09. 09. 2009, pričom sa zaviazal aj k úhrade zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne od 11. 01. 2010. Indosovaná zmenka je vistazmenkou opatrenou doložkou „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“. Zmenka bola vystavená 09. 09. 2009, pričom do jej textu bol počítaný záväzok žalovaného zaplatiť za túto zmenku pri predložení na rad zmenkového veriteľa zmenkovú sumu spolu s 0,25 % -ným denným úrokom od 11. 01. 2010. Za miesto splatenia bolo určené sídlo prvotného zmenkového veriteľa. Indosant predložil zmenku k zaplateniu, pričom vystaviteľ doposiaľ mu nič nezaplatil. Keďže zmenková listina je opatrená doložkou „bez protestu“ indosant nenechal vyššie uvedené skutočnosti zistiť verejnou listinou. Vzhľadom na uvedené s poukazom na článok 7 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES č.861/2007) navrhol, aby súd jeho žalobe vyhovel.

3. Podaním doručeným súdu 23. 12. 2015 žalobca svoju žalobu čiastočne vzal späť, a to v rozsahu zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne v časti uplatneného zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne, čím si uplatnil zmenkový úrok iba vo výške 0,06 % denne.

4. Napadnutým zhora uvedeným rozsudkom Okresný súd Komárno ako súd prvého stupňa - prvej inštancie vo veci rozhodol takto:

5. Súd konanie v časti o zaplatenie zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne zo sumy 410,- eur od 11. 01. 2010 do zaplatenia z a s t a v u j e .

6. Vo zvyšnej časti súd žalobu z a m i e t a .

7. Žalovanému náhradu trov konania nepriznáva.

8. Svoje rozhodnutie s poukazom na vykonané dokazovanie, citované ustanovenia zákona zmenkového a šekového č. 191/1950 Zb. z. (čl. 1 § 75, § 5 ods. 1-3, § 10, § 11 ods. 1 a 3, § 12 ods. 1, § 13 ods. 1, § 14 ods. 1, § 17, § 20 ods. 1 a 2, § 33 ods. 1 a 2, § 34 ods. 1 a § 48 ods. 1), citované ustanovenia Občianskeho zákonníka (OZ - Zákon č. 40/ 1964 Zb. z. - § 495, § 3 ods. 1, § 34 a § 39), citované ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (OSP - Zákon č. 99/1963 Zb. z. v znení od 23. 12. 2015 - § 79 ods. 3-4 a § 372y ods. 1) a citované ustanovenie § 17 ods. 2 zákona zmenkového a šekového (ZZŠ) č. 191/1950 Zb. z. v znení zákona č. 438/2015 Z. z. odôvodnil nasledovne:

9. Aj keď tento typ konania sa spravidla riadi zásadou písomnosti, súd v zmysle článku 5 ods. 1 Nariadenia za účelom zistenia skutkového stavu veci a možnosti zaujatia stanoviska k uplatnenému nároku žalovaným nariadil pojednávanie. Konal podľa § 101 ods. 2 OSP v neprítomnosti riadne predvolaného právneho zástupcu žalobcu, ktorý svoju neúčast' ospravedlnil písomne. Právny zástupca žalobcu na výzvu súdu, aby predložil zmluvu, na základe ktorej bola vystavená zmenka, z ktorej vyplýva právny nárok uplatnený v tomto konaní podal rozsiahle písomné vyjadrenie, v ktorom poukázal na platnú judikatúru a opakovane poukázal na to, že zmenka je cenným papierom vydaným v zákonom stanovenej forme, ktorým sa zmenkový dlžník zaväzuje majiteľovi zmenky zaplatiť a mieste a v čase uvedenom v zmenke čiastku v nej určenú. Ide o záväzok, ktorý je priamy, bezpodmienečný, nesporný a abstraktný. Zákon dáva dlžníkom z takejto zmenky len možnosť podať námietku proti majiteľovi, avšak neupravuje, že by takáto listina nebola platnou zmenkou. S týmto potom súvisí aj dôkazná povinnosť na strane dlžníka, ktorý musí namietkať a preukázať, že šlo o blankozmenku, ktorá mala byť vyplnená inak a teda preukázať obsah vyplňovacieho práva ako aj to, že blankozmenka bola vyplnená v rozpore s vyplňovacím vyhlásením, čo sa v predmetnej veci nestalo. Ak by bola zmenka stále k dispozícii pôvodného majiteľa, bol by odporca na takéto námietky oprávnený, avšak len voči nemu. Ak bola zmenka prevedená na iného majiteľa, ako je tomu v prejednávanej veci, musí dlžník preukázať, že nový majiteľ bol pri nadobúdaní zmenky v zlej viere alebo že sa previnil aspoň hrubou nedbanlivosťou. Záväzok zo zmenky, aj keď vznikol z konkrétneho zmluvného záväzku, je záväzkom samostatným. Podľa Zákona zmenkového a šekového súd je oprávnený skúmať len to, či zmenka obsahuje všetky náležitosti, ktoré sa musia pre jej platnosť zo zákona povinne do nej uviesť, nie však podmienky jej vystavenia a ani jej neprípustnosť. Zastával názor, že ustanovenie § 79 ods. 3 OSP nemôže pôsobiť retroaktívne a zároveň je aj v rozpore s Dohovorom o jednotnom zmenkovom práve, čím dochádza k porušovaniu článku I. Ústavy SR. Navrhol, aby súd pokračoval v Európskom konaní a žalobe v celom rozsahu vyhovel. Žalovaný sa pojednávania i napriek riadnemu predvolaniu nezúčastnil, písomné vyjadrenie k žalobe nepodal. Súd podľa § 101 ods.2 OSP konal v neprítomnosti účastníkov konania a právneho zástupcu žalobcu.

10. Žalobca je obchodnou spoločnosťou so sídlom v Prahe, t. j. na území Českej republiky. Žalovaný je fyzická osoba s trvalým bydliskom Zlatná na Ostrove, t. j. na území Slovenskej republiky. Predmetná zmenka bola vystavená na Slovensku, kde je i platobné miesto. Predmetom konania je cezhraničný spor v zmysle Článku 3 bodu 1 Nariadenia Rady (ES) č. 861/2007 z 11.7.2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, nakoľko žalobca má sídlo v členskom štáte inom ako v členskom štáte súdu konajúceho vo veci. Hodnota pohľadávky nepresahuje 2.000,- eur, a preto podľa Článku 2 bodu 1 citovaného Nariadenia na konanie v tejto veci treba aplikovať Nariadenie Rady (ES) č. 861/2007. Použitie právneho poriadku SR vyplýva z § 10, 11 a 19 Zákona č. 97/63 Zb. o Medzinárodnom práve súkromnom a procesnom.

11. Žalobca ako indosatár je nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky vystavenej žalovaným dňa 09. 09. 2009. Zmenkovú sumu žalovaný sa zaviazal zaplatiť spolu so zmenkovým úrokom vo výške 0,25% denne od 11.1.2010. V zmenke je odkaz na číslo zmluvy: 408500027 Indosovaná zmenka je vistazmenkou opatrenou doložkou „bez protestu“, „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“. Za miesto splnenia bolo určené sídlo prvotného zmenkového veriteľa: Pohotovosť s.r.o. IČO: 35807598, Pribinova 25, Bratislava. Na rube zmenky je uvedený indosament, spoločnosť Pohotovosť s.r.o. zastúpený konateľom Jaroslavom Fuchsom, ktorá indosovala svoje práva zo zmenky na žalobcu bez uvedenia dátumu. Indosant predložil zmenku k zaplateniu a vystaviteľ, t. j. žalovaný na zmenku doposiaľ neuhradil žiadnu sumu. Toto tvrdenie žalobcu žalovaným vyvrátené nebolo.

12. Žalobca si v konaní uplatňuje pohľadávku podľa Článku 4. ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES č. 861/2007), ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu. Jeho právny nárok vyplýva zo zmenky, ktorú nadobudol od spoločnosti Pohotovosť, s.r.o. Podľa názoru súdu predmetná zmenka má charakter vistazmenky, ktorá obsahuje údaj o tom, že sa jedná o zmenku, údaj o zročnosti - na videnie, údaj miesta, kde sa má splniť - Pohotovosť s.r.o. Pribinova 25, 81109 Bratislava, IČO: 35 807 598, meno toho, komu alebo na rad koho sa má plniť - Pohotovosť s.r.o., dátum a miesto vystavenia zmenky - v Zlatnej na Ostrove dňa 09. 09. 2009, je podpísaná žalovaným - povinným zo zmenky. Z listinných dôkazov predložených žalobcom vyplýva, že zmenku vystavil žalovaný, táto listina predstavuje prejav jeho slobodnej vôle. Povinnosti vyplývajúce z tohto právneho úkonu, a to uhradenie zmenkovej sumy a platenie zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne od 11. 01. 2010 mu boli známe. Podpísaním zmenky žalovaný prejavil súhlas so zmenkovou sumou, aj so zmenkovým úrokom. Zo zmenky jednoznačne vyplýva doba splatnosti, pretože obsahuje údaj: zaplaťte pri predložení, teda ide o zmenku splatnú na videnie v súlade s ustanovením § 33 ods. 1 ZZŠ. Splatnosť zmenky nastala v momente jej predloženia, pričom predložiť ju bolo možné podľa § 34 ods. 1 ZZŠ v lehote 4 rokov od jej vystavenia a až po jej predložení v lehote 4 rokov nastáva jej splatnosť. Na zadnej strane zmenky sa nachádza nedatovaný indosament, ktorým remitent, spoločnosť POHOTOVOSŤ, s.r.o., indosoval svoje práva zo zmenky na žalobcu. Nahliadnutím do spisu tunajšieho súdu 7Er/1021/2010 súd zistil, že spoločnosť Pohotovosť, s.r.o. ako oprávnený sa domáhal nariadenia exekúcie na vymoženie pohľadávky od povinného v sume 410,- eur spolu so zmenkovým úrokom 0,25 % denne z dlžnej sumy 410,- eur od 11. 01. 2010 do zaplatenia, zákonným úrokom vo výške 6 % ročne z dlžnej sumy 410,- eur od 29. 03. 2010 do zaplatenia, trovami konania a trovami exekúcie na základe exekučného titulu - rozsudku Stáleho rozhodcovského súdu zriadeného zriaďovateľom Slovenská rozhodcovská a.s. so sídlom Karloveské rameno 8, Bratislava, sp. zn. SR 04683/10 zo dňa 10. 06. 2010. K návrhu na vykonanie exekúcie bola pripojená kópia Zmluvy o úvere uzatvorenej medzi veriteľom Pohotovosť, s.r.o. a dlžníkom J. X. dňa 09. 09. 2009, z ktorej vyplýva, že veriteľ poskytol dlžníkovi úver v sume 200,- Eur, ktorú sa dlžník zaviazal uhradiť zvýšenú o poplatok v sume 196,- eur 12-mi mesačnými splátkami po 33,- eur počnúc dňom 06. 10. 2009. Exekučný spis obsahuje aj kópiu zmenky zo dňa 09. 09. 2009 vystavenú na sumu 410,- eur a Všeobecné podmienky poskytnutia úveru (ďalej len VP). Nakoľko úver bol poskytnutý vo výške 200,- eur, Zákon č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch sa na právny vzťah zabezpečený zmenkou nevzťahuje (podľa § 1 ods.2), t. j. úverová zmluva uzatvorená medzi spoločnosťou Pohotovosť s.r.o. so žalovaným nie je spotrebiteľským úverom, ale je spotrebiteľskou zmluvou.

13. ZZŠ neobsahuje definíciu vlastnej zmenky, ani cudzej zmenky. Právna prax zmenku definuje ako dlžnícky cenný papier vystavený vo forme stanovenej zákonom (ZZŠ), ktorým sa vystaviteľ zaväzuje majiteľovi zmenky zaplatiť v určitom mieste a čase istú peňažnú sumu veriteľovi (remitentovi) s tým, že ide o záväzky priame, bezpodmienečné, nesporné a abstraktné. Zmenka je dokonalý cenný papier, tzv. skriptúra. To znamená, že práva a povinnosti zo zmenkových vzťahov sú definované výhradne zmenkovou listinou, zápsmi (doložkami, poznámkami) na nej uvedenými a môžu existovať len spolu s touto listinou. V právnej teórii je blankozmenka definovaná ako listina s neúplným obsahom, ktorá bola vystavená s tým, že bude dodatočne doplnená na úplnú zmenku a na doplnenie ktorej udelil zhotoviteľ nadobúdateľovi vyplňovacie právo. Prípadne ako listina, ktorá je zámerne v zmysle dohody vystavená v neúplnej forme preto, aby sa po neskoršom doplnení inou osobou, než tou, ktorá listinu vystavuje, stala zmenkou úplnou. Podstatou „bianko zmenky“ je skutočnosť, že neúplnosť zmenky nevyplýva z opomenutia, ale k jej vystaveniu dochádza zámerne s tým, že jej neskoršie vyplnenie sa predpokladá. Zámer vydať bianko zmenku sa prejavuje v existencii dohody uzavretej medzi odovzdávajúcim a preberajúcim, ktorý je oprávnený na základe dohody zmenku vyplniť. Obsahom dohody je určenie vyplňovacieho práva, teda dohody o tom, ktoré chýbajúce náležitosti zmenky sa majú

doplniť a za akých podmienok. Vznik vyplňovacieho práva na základe iných skutočností, než na základe zmluvy je vylúčený. ZZŠ vznik vyplňovacieho práva neupravuje. Z ustanovenia § 10 ZZŠ vyplýva, že vyplňovacie oprávnenie musí byť predmetom dohody a až uzavretím takejto dohody vzniká toto právo. Jeho režim podlieha všeobecnej právnej úprave obsiahnutej v Občianskom zákonníku, teda o platnom vzniku dohody o vyplňovacom práve možno hovoriť iba za predpokladu, že dohoda o vyplňovacom práve má všetky náležitosti právneho úkonu v zmysle ustanovenia § 37 ods.1 Občianskeho zákonníka. Dohoda pôvodného veriteľa a dlžníka o vyplnení zmenky je uvedená v bode 14 VP, podľa ktorého na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka ako vystaviteľa zmenky (ďalej ako vystaviteľ) vyplývajúceho z tejto úverovej zmluvy voči veriteľovi ako remitentovi (ďalej aj ako remitent) vystavil vystaviteľ zmenku, v ktorej nie sú vyplnené zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Ručiteľ je z takejto vystavenej zmenky zaviazaný ako zmenkový ručiteľ. Zmluvné strany a ručiteľ sa dohodli, že zmenkovú sumu vyplní na zmenke remitent najskôr v deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stane celý dlh splatný okamžite, t. j. keď dlžník neuhradí časť 4 po sebe idúce splátky, prípadne uhradí len časti splátok, alebo neuhradí včas poslednú splátku, alebo časť poslednej splátky. Zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky. Dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy vyplní na zmenke remitent tak, že ním bude deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stal splatný celý dlh. Súd je toho názoru, že na základe citovaného bodu Všeobecných podmienok tvoriacich neoddeliteľnú súčasť úverovej zmluvy nevzniklo platné vyplňovacie právo veriteľovi, pretože toto zmluvné dojednanie treba považovať za neprijateľnú zmluvnú podmienku, nakoľko nebola individuálne dojednaná so spotrebiteľom. Bola pripravená veriteľom vopred pre veľký počet spotrebiteľských zmlúv a jej obsah spotrebiteľ žiadnym spôsobom nemohol ovplyvniť. Táto zmluvná podmienka spôsobuje značnú nerovnováhu a právach a povinnostiach zmluvných strán na škodu spotrebiteľa, ktorý nemal na výber, buď súhlasil so všetkými podmienkami stanovenými veriteľom, alebo nedostal úver. Je zrejmé, že veriteľ aj tým, že predložil spotrebiteľovi na podpis zmenku, sledoval výlučne svoj obchodný zámer a využil neznalosť zákona spotrebiteľom ako aj jeho odkázanosť na poskytnutie ním žiadaného úveru. Takéto konanie veriteľa súd považuje za nekalú obchodnú prax, ktorej sa súdna ochrana neposkytuje. Podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka túto zmluvnú podmienku súd považuje za neprijateľnú a z tohto dôvodu za neplatnú, preto remitent na základe neplatnej dohody o vyplnení zmenky nemohol doplniť chýbajúce náležitosti zmenky, čo má za následok neplatnosť zmenky podľa §-u 39 Občianskeho zákonníka.

14. V prípade spotrebiteľov súd nesmie prehliadnúť ich špecifické záujmy a postavenie. Pri svojej rozhodovacej činnosti musí hľadať také interpretačné a aplikačné východiská, ktoré zabránia zneužívaniu práv v dôsledku aplikácie zmenkového inštitútu neprimerane v prospech niektorého z účastníkov zmenkového vzťahu. V tomto smere súd poukazuje aj na judikované závery vyplývajúce z rozhodnutí Súdneho dvora EÚ, podľa ktorých súdy sú povinné aj bez návrhu posúdiť nekalý charakter neprijateľnej zmluvnej podmienky, aby sa skutočne dosiahol sledovaný zmysel a cieľ článku 6 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS, „podľa ktorého členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok“. Vzhľadom na povahu a význam všeobecného záujmu, na ktorom sa zakladá ochrana spotrebiteľov, ktorú Smernica 93/13/EHS zabezpečuje, jej článok 6 musí byť považovaný za ustanovenie, ktoré je rovnocenné s vnútroštátnymi pravidlami, ktoré v rámci vnútroštátneho právneho poriadku majú právnu silu noriem verejného poriadku. V súvislosti s dodržaním zásad ochrany spotrebiteľa Občiansky súdny poriadok súčinnosťou od 23. 12. 2015 v ustanovení § 79 ods. 3 zaviedol povinnosť súdu skúmať, či v rámci uplatneného nároku zo zmenky, táto nevznikla zo vzťahu so spotrebiteľom a zaviedol nové povinnosti účastníka v konaní, ktorý uplatňuje nárok zo zmenky, a to najmä za účelom zistenia, či ide o nedovolenú alebo nezákonne vydanú zmenku.

15. V slovenskom právnom poriadku navyše platí ustanovenie § 5b Zákona č. 250/2007 Z. z. s účinnosťou od 01. 05. 2014, ktoré ukladá orgánu rozhodujúcemu o nárokoch, zo spotrebiteľskej zmluvy prihliadať aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva na oslabenie nároku veriteľa voči spotrebiteľovi vrátane jeho premlčania, alebo na inú zákonnú prekážku, alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie veriteľa voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával.

16. V čase rozhodovania súdu (s účinnosťou od 23. 12. 2015) je účinný Zákon č. 438/2015 Z. z., ktorým sa menil a dopĺňal Občiansky súdny poriadok (Zákon č. 191/1950 Sb. v znení Zákona č. 659/2007 Z. z. a č. 492/2009 Z. z.).

17. V zmysle ustanovenia § 17 ods. 2 Zákona č. 191/1950 Sb. v znení Zákona č. 438/2015 Z. z. v konaní, v ktorom sa uplatňuje alebo vymáha nárok zo zmenky sa z úradnej povinnosti prihliada na skutočnosti odôvodňujúce námietky podľa odseku 1, ktoré by ten, kto je žalovaný zo zmenky mohol uplatniť, ak jeho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou.

18. Z vyššie uvedeného vyplýva, že v prípade tzv. spotrebiteľských zmienok povinnosťou súdu je ex offico prihliadať na námietky, ktoré by mohol vzniesť spotrebiteľ, a to aj v prípade, že sa ich sám nedovoláva. Táto povinnosť súdu je zákonom výslovne upravená, pričom toto ustanovenie má procesnoprávny charakter, lebo upravuje procesnú činnosť súdu a vzťahuje sa aj na konania začaté na súde pred účinnosťou novely Zákona č. 438/2015 Z. z. vzhľadom na chýbajúce prechodné ustanovenia Zákona č. 438/2015 Z. z. k úprave účinnej od 23. 12. 2015. Procesná norma odo dňa nadobudnutia svojej účinnosti pôsobí na všetky živé spory prebiehajúce na súdoch, za situácie, že zákonodarca nestanovil osobitný (intertemporálny) režim. V tejto súvislosti súd poukazuje na rozsudky Európskeho súdneho dvora sp. zn. C - 419/2011 zo dňa 14. 03. 2013, C- 76/2010 zo dňa 16. 11. 2010, podľa ktorých pri uplatnení práva zo zmenky súd z úradnej povinnosti je má skúmať postavenie odporcu ako spotrebiteľa a v tejto súvislosti posudzovať otázku prijateľnosti podmienok spotrebiteľskej zmluvy.

19. Vychádzajúc z citovaných ustanovení zákona bolo povinnosťou súdu vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci ex offico zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti právneho úkonu, v ktorom má nárok základ. Súd postupoval v súlade s ustanovením § 120 ods. 1 Občianskeho zákonníka a zabezpečil si listinné dôkazy, z ktorých mohol posúdiť jednak platnosť úkony na ktorom má nárok základ (úverovej zmluvy), ale aj platnosť samotnej dohody o vyplňovacom práve, ktorá bola podkladom na vyplnenie zmenky ako dôkazu predkladaného žalobcom na preukázanie svojho nároku. Prijatie výkladu smerujúceho k povinnosti spotrebiteľa bez výhrad uspokojiť veriteľa, t. j. nadobúdateľa indosovanej zmenky a až následne ho žalovať o náhradu škody s povinnosťou v takomto konaní dokazovať, že nadobúdateľ zmenky konal vedome na škodu dlžníka, by v konečnom dôsledku viedlo k prenosu povinností na spotrebiteľa spôsobom, ktorý je podľa právnej úpravy, ochrany spotrebiteľa neprijateľný. V prípade záveru, že pri vymáhaní dlžnej sumy z indosovanej zmenky súd nemá možnosť hodnotiť obsah spotrebiteľskej zmluvy o rozhodnúť o prípadných nekalých podmienkach zmluvy, išlo by o neprijateľné zníženie právnej ochrany prináležiacej spotrebiteľovi.

20. Súd zmluvné dojednanie - dohodu o vyplnení zmenky vyhodnotil ako neprijateľnú zmluvnú podmienku, poškodzujúcu práva spotrebiteľa so zámerom obísť právne predpisy týkajúce sa ochrany spotrebiteľa. Dohoda uzatvorená v článku 14 Všeobecných zmluvných podmienok umožňuje vystaviť povinnému zmenku, v ktorej nie je vyplnená zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy, pričom zmenkovú sumu vyplní veriteľ v rozsahu všetkých jeho peňažných nárokov voči dlžníkovi, ktoré podľa uváženia veriteľa vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky. Takéto zmluvné dojednanie o vyplnení zmenky za stavu, že ide o spotrebiteľský vzťah a ktoré zmluvné dojednanie mení vzťah medzi účastníkmi zo zmluvného dojednania na vzťah zo zmenky, ktorý nie je zásadne kauzálny a nepožíva žiadnu ochranu spotrebiteľa, súd vyhodnotil ak neprijateľné a tým neplatné v súlade s ustanovením § 54 ods. 5 Občianskeho zákonníka, t. j. ako neplatné dojednanie v zmysle § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Uzavretím dohody o vyplnení zmenky veriteľ dostáva do rúk oprávnenie rozhodnúť o tom, že ním požadované plnenie je v súlade so zmluvou, čo je tiež v rozpore s § 53 ods. 4 písm. o) Občianskeho zákonníka. Zmenka, titulom ktorej uplatňuje žalobca žalovanú sumu, je neplatná, nakoľko bola vystavená v rozpore so zákonom. Navyše vôľa spotrebiteľa pri uzatváraní zmluvy vrátane zmluvného dojednania o vyplnení zmenky, nemôže byť považovaná za slobodnú, čo je ďalšou vadou zmenky spôsobujúcou jej neplatnosť. Žalobca si v konaní uplatňuje právo z neplatnej zmenky, súd preto žalobu ako neopodstatnenú zamietol.

21. Úspešnému žalovanému žiadne trovy nevznikli, ani si ich neuplatnil, preto súd náhradu trov konania mu nepriznal.

22. Uvedený rozsudok včas podaným odvolaním proti výroku o zamietnutí žaloby a nepriznaní náhrady trov konania napadol len žalobca domáhajúci sa jeho zmeny tak, aby jeho žalobe bolo v celom rozsahu

vyhovené a aby mu bola priznaná aj náhrada trov za celé konanie. V dôvodoch odvolania poukázal na to, že podľa dostupných informácií on ako aj žalovaný dokazovanie úverovou zmluvou, či ďalšími listinnými dôkazmi nenavrholi, napriek tomu súd prvej inštancie dokazovanie vykonal v rozpore s § 120 OSP. Súdu ako dôkaz o svojich nárokoch predložil platnú zmenku, ktorou, keďže spĺňa všetky formálne a materiálne náležitosti predpokladané zákonom č. 191/1950 Zb. z. dokázal jasne, úplne a zrozumiteľne svoje právo na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva. Zo strany žalovaného nebolo žiadnych námietok, a preto neexistovala okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonanie ďalších dôkazov nevyhnutných pre rozhodnutie vo veci. Ustanovenie § 120 ods. 1 OSP síce umožňuje v sporovom konaní vykonať aj iné dôkazy než navrhnuté účastníkmi konania - stranami sporu, avšak tento postup je možné využiť len výnimočne, keď v danej veci súd mohol a mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Svoj postup v konaní súd vôbec nezodôvodnil. Zmenka je listinný cenný papier, ktorý inkorporuje v listine ako takej samo jeho právo, keď žalovaný mohol v zmysle čl. 5 ods. 3-6 Nariadenia, vzniesť námietky voči zmenke, čo neučinil, avšak súd na jeho ťarchu vykonal dokazovanie, ktoré údajne preukázalo charakter žalovaného ako spotrebiteľa, i keď sa žalovaný takejto obrany žiadnym spôsobom nedovoľoval. Uvedené správanie súdu je neprijateľné v právnom štáte, predstavuje výrazný zásah do práva na spravodlivý proces. Súd prvej inštancie navyše vychádzal z toho, že zmenka, ktorá je predmetom tohto konania je zabezpečovacou zmenkou, čo však žiaden z účastníkov netvrdil. Súd navyše pre rozpor so zákonom spočívajúci v jeho obchádzaní v zmysle § 39 OZ uviedol aj neplatnosť dohody o vyplnení zmenky, súd však zovšeobecňuje svoje tvrdenia, vychádza len zo zaužitej praxe súdu, vinník právne a skutkovo obdobných veciach. Zmenka je samostatným abstraktným záväzkom, neakcesorickej povahy, nie je možné ju spájať, či podmieňovať inými okolnosťami, než sú na zmenke uvedené, čím sa súd prvej inštancie vôbec nezaobrá a ignoroval predmet sporu. Predmetom konania je výlučne zmenka a nie je iný záväzkový právny vzťah a keďže žalovaný nepostupoval v zmysle Zákona zmenkového a šekového, nemohol tak sám súd urobiť. Súd prvej inštancie teda porušil ustanovenia o vykonávaní dôkazných prostriedkov, prihliadol na skutočnosti a dôkazy, na ktoré nebolo možné prihliadnuť, pretože nemali byť v sporovom konaní vedenom podľa nariadenia vykonané bez návrhu. Ustanovenia § 79 ods. 3 OSP, nie je možné aplikovať retroaktívny výklad konštruovaný súdom prvej inštitúcie založený na tom, že povinnosť predložiť zmluvu sa vzťahuje aj na konania začaté pred nadobudnutím účinnosti novely č. 438/2005 Z. z. dňa 23. 12. 2015. V ďalšom odvolateľ poukázal na citované a pripojené rozhodnutia súdov.

23. Žalovaný sa k podanému odvolaniu žalobcu nevyjadril.

24. Dňom 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. - Civilný sporový poriadok (CSP), ktorý zákon zrušil Občiansky súdny poriadok a súčasne ustanovil, že platí aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti, keď právne účinky úkonov, ktoré v konaní do nadobudnutia jeho účinnosti nastali, zostávajú zachované. Po 1. júli 2016 v zmysle uvedeného bolo preto postupovať podľa Civilného sporového poriadku.

25. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (§ 34 CSP) prejednal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania s verejným vyhlásením rozhodnutia a viazaný rozsahom a dôvodmi podaného odvolania žalobcu, dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je v napadnutých častiach potrebné podľa ust. § 387 ods. 1 CSP potvrdiť ako vo výroku vecne správny, keď v odvolacom konaní úspešnému žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal z dôvodu, že žalovanému trov žiadne nevznikli a žiadne si ani neuplatňoval. Nakoľko sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, obmedzuje sa len na skonštatovanie správnosti jeho dôvodov.

26. Predmetom konania pred súdom prvej inštancie je žaloba na uplatnenie pohľadávky podľa čl. 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej len „Nariadenie“). Na jeho základe sa žalobca domáhal zaplatenia uvedenej zmenkovej sumy s príslušenstvom a trov konania. Podľa predloženej návrhu je žalobca ako indosatár nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavila žalovaná strana, pričom indosovaná zmenka je vistazmenkou opatrená doložkou „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“. Indosant predložil zmenku na zaplatenie, lebo vystaviteľ pohľadávku doposiaľ neuhradil. Zmenka bola vystavená pre spoločnosť POHOTOVOSTĚ s.r.o., Bratislava, Pribinova 25, IČO: 35 807 598 poskytujúcu podľa vedomostí súdu (nebankové) úvery z vlastných zdrojov a v dolnej časti uvádza číslo zmluvy.

27. Žalobca sa v odvolaní zameral predovšetkým na zdôraznenie platnosti príslušnej zmenky a jeho námietky boli prejavom snahy o nepripustenie akéhokoľvek súdneho prieskumu okolností vzniku zmenky a vykonania dokazovania v tomto smere. Odvolací súd sa nestotožnil s jeho argumentáciou, argumentáciu súdu prvej inštancie považuje plne za správnu.

28. Cieľom Nariadenia nie je obmedziť súdy pri zadovážení si dôkazov potrebných pre rozhodnutie vo veci, ale umožniť im využívanie technických a iných prostriedkov v záujme toho, aby dokazovanie prebehlo čo najjednoduchším a najmenej zaťažujúcim spôsobom. Znenie článku 4 Nariadenia nemožno preto vykladať tak, že by na základe neho nemal súd k dispozícii iné dôkazné prostriedky než príslušné tlačivá, a nemal by ani možnosť oboznámiť sa s inými písomnými dôkazmi, napr. so spotrebiteľskou zmluvou. Z Čl. 8 a 9 uvedeného Nariadenia jednoznačne vyplýva, že aj v konaniach s malou hodnotou sporu je zachovaná možnosť sudcu vykonávať potrebné dokazovanie a nariadiť ústne pojednávanie, ak to považuje za potrebné. Zjednodušená forma konania podľa Nariadenia je preto plne zlučiteľná s judikatúrou Súdného dvora, ktorá prikazuje sudcom ex offio prihliadať na nekalosť zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa riadi, ak nie je ustanovené inak, procesným právom členského štátu, v ktorom sa konanie vedie, čo priamo vyplýva z Čl. 19 Nariadenia.

29. Jednou zo základných zásad práva Európskej únie je zásada, podľa ktorej sú členské štáty povinné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa a zároveň sú povinné zabezpečiť, aby sa nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách neuplatňovali, resp. neboli záväzné. Vzhľadom na to aplikáciou procesného práva má súd túto povinnosť naplniť, čo znamená, že v prípade uplatnenia nároku zo zmenky súd musí ex offio skúmať, či vystaviteľom zmenky nie je spotrebiteľ. Aj keď vnútroštátna právna úprava platná do 31. 12. 2010, umožňovala používať zmenky aj v spotrebiteľskom vzťahu, použitie zmenky ako takej v spotrebiteľskom právnom vzťahu v skutočnosti nebolo úplne v súlade s právom EÚ na ochranu spotrebiteľa. Vnútroštátna právna úprava do 31. 12. 2010, nezabezpečila totiž vhodnú ochranu spotrebiteľa na základe Smernice Rady 87/102/EHS v konaní o nároku zo zmenky a zákonodarca túto skutočnosť zmenil až zrušením dovtedajšieho zákona o spotrebiteľských úveroch č. 258/2001 Z. z. a prijatím nového zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, účinného od 01. 01. 2011. Zmenkové právo ako také v súdnom konaní znevýhodňuje žalovaného zmenkového dlžníka a keďže podľa článku 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky právo EÚ má prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky, vnútroštátna právna úprava, ktorá umožnila za istých okolností do 31. 12. 2010 zmenky používať aj v spotrebiteľských vzťahoch, nemôže byť akceptovaná bezvýhradne. Neobstojí preto právny názor žalobcu, podľa ktorého pri rozhodovaní o uplatnenom nároku zo zmenky sa má vychádzať výlučne z predloženej zmenky predstavujúcej samostatný abstraktný záväzok neakcesorickej povahy. Ak by totiž pri vymáhaní dlžnej sumy z indosovanej zmenky vnútroštátny súd vôbec nemal možnosť hodnotiť obsah spotrebiteľskej zmluvy a rozhodnúť o nekalosti niektorých zmluvných podmienok, išlo by o drastické zníženie právnej ochrany prináležiacej spotrebiteľovi a o porušenie zásady efektivity. V takomto právnom režime by bolo nemožné alebo minimálne neprimerane ťažké, aby sa spotrebiteľ domohol ochrany svojich práv.

30. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu jednohlasne.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote 2 mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a aj iné podanie dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa má popri všetkých náležitostiach podania uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).